

Eesti Kunstiakadeemia
Disainiteaduskond

“Omaenda ruum”

Bakalaureusetöö

Juhendajad: Kärt Ojavee, Ph.D
Imbi Armas, BA

Laura-Maria Vahimets
Tekstiilidisain

Mai 2023

Sisukord

1.Sissejuhatus.....	2
1.1Oma ruumi loomine.....	3
2.Töö protsess.....	6
2.1 Tehnika.....	6
2.2 Materjalid.....	6
2.3 Keskkond	8
2.4 Tööriistad.....	12
2.5 Vorm ja ruum.....	15
3. Inglisekeelne resümee.....	18
Bibliograafia.....	20

1. Sissejuhatus

Minu bakalaureuse lõputöö sai tõuke eelmise aasta kogemusest pidevalt uue elupaiga otsimisel, peatudes reisimise tõttu inimeste elutubades, jagatud magamistubades, niiskes keraamika stuudios, saunamajas, karavanis ja muudes kohtades. Selle tagajärjel hakkasin sügavamalt juurdlema oma ruumi olulisusest. Elades pikemat aega teiste silme all, omamata kontrolli ruumi üle milles elan, muutus olukord ajapikku väsitavaks, mis tekitas soovi oma isikliku ruumi järele. Teiste eluruumis elamine ei võimaldanud mul oma soovide järgi tegutseda, ruumi vastavalt vajadusele ümber korraldada, olla üksi ega end korralikult välja puhata. Kadus kodu- ja turvatunne, mis mõjutas tugevalt ka minu enesetunnet. Oma ruumi või -toa olulisusest on kirjutanud ka Virginia Woolf, toonitades, et "...kui tahate kirjutada proosat või luulet, tuleb omada viitsadat naela aastas ja tuba, mille uks käib lukku."¹ Tundub nagu oleks oma isikliku ruumi järgi vajadus olnud vaid paaril viimasel sajandil elaval inimesel, kuid turvalisust ja stabiilsust, mida oma ruum pakub, on otsinud ka kõige eelajaloolisemad inimesed. Oma ruumi otsingute järelkajana soovin oma bakalaureuse lõputööna luua endale primitiivsete võtete abil ruumi, kutsudes vaatajat kaasa mõtlema oma ruumi olulisusest.

Illustratsioon Laugier raamatust "Essai sur L'Architecture"

---

¹ Virginia Woolf "Oma tuba" Loomingu Raamatukogu 1994 Parandatud trükk (2021) lk 83

1.1 Oma ruumi loomine

Soovides luua endale isiklikku ruumi, jõudsin arhitektuurimaailma 18-ndal sajandil mõjutanud prantsuse preestri Marc-Antoine Laugier juurde. Laugier andis välja raamatu “*Essai sur L'Architecture*” (“Essee Arhitektuurist”), millest on tänapäevani kõlama jäänud peatükk “*The Primitive Hut*”. Peatükis kirjeldab Laugier primitiivse inimese esimest ehitist, mis koosneb neljast postist, neljast talast ja katusest, pidades seda arhitektuuri esivanemaks ja juhtivaks printsiibiks². Ehitis koosnes looduslikest materjalidest ja selles ei olnud midagi üleaarust, mille iga osa täitis oma eesmärgi. Laugier soov oli sel juhul barokiaegsest arhitektuurist kõrvale vaadata, väärtustades primitiivse hüti jaoks loodud osi ja soovitudes sellest head eeskujuga võtta. Laugier idee algelisest ehitisest on sarnane minu loodava ruumiga, kasutades selleks primitiivseid võtteid ja materjale. Oma ruumi loomiseks vaatasin veel kaugemale ajalukku, et mõista ruumi loomise sünni ja arengut. 19. sajandi tähtsamaid arhitekte Gottfried Semper kirjutab oma köites “*The Four Elements of Architecture*” kuidas üks esimesi ruumi eraldamisvõtteid võis olla aedikute tegemine, punudes oma asupaikade ümber okstest piirdeid, eraldades sellega enda kodu ehk siseelu väljasolevast.³ Loodud struktuur kaitses selle sisse jäävat ala, hoides eemal metsloomad ja teised vaenlased. Tehnikate arenemise käigus õpiti ka juba lihtsates võtetes kuduma, võimaldades naturaalsest toorainest materjali luua, millaga tekitada suletud ruumi. Ka germaani keelsest sõnast “*Decke*” avaldub selle mõiste päritolu, mis tähendab nii tekki kui katet ja viitab tekstiili kasutamisele juba esimeste ruumiliste ehitiste juures.⁴ Tekstiili kasutamist ruumi loomisel võib veel näha ka rändrahvaste eluviisides, kus jurtagade või beduiini telkide puhul katavad lihtsaid konstruktsioone kangad ja loomanahad. Sellise elupaiga lihtsalt kokku pakkimine ja uues asupaigas ülesseadmise sobitub hästi rändrahvaste elulaadiga. Huvitava mõttena on oma isiklikust varjualusest teinud kaasaegse projekti ka b210 arhitektid⁵, milles arvestati välja minimaalne materjalikogus ühe inimese eluaseme valmistamiseks, millesse end kokkonitaolisse vormi mässida saab või vormi vastavalt enda soovidele ümber paigutada võib.

---

² Linda Bleijenberg “The Primitive Hut as a legitimizing construct in architectural discourse (1750-1850)” Leiden University (vaadatud 11.05.2023)
<https://originsofarchitecture.files.wordpress.com/2012/10/problem-statement-peer-review-colloquium-tu-delft-june-2012.pdf>

³ Gottfried Semper “The Four Elements of Architecture and other writings” Cambridge University Press (2010) lk 254

⁴ Gottfried Semper “The Four Elements of Architecture and other writings” Cambridge University Press (2010) lk 255

⁵ b210 arhitektid “Rüüruum / Sartorial Space” (vaadatud 11.05.2023)
<https://www.b210.ee/ruuruum-sartorial-space/>

Foto 1. Vitstest tara

Foto 2. Vitstest punutud ja saviga tihendatud laudasein

2. Töö protsess

2.1 Tehnika

Nagu kirjutab Semper, püüavad kõik tekstiilikunsti toimingud muuta sobivate omadustega materjali tooteks, mille ühiseks tunnuseks on hea nõtkus ja märkimisväärne tugevus.⁶ Soovisin luua ruumi, mis oleks piisavalt suur, kuid mida oleks võimalik ka kergelt ümber paigutada või vajadusel kokku pakkida ning otsustasin luua ruumiks vajamineva materjali kangastelgedel kududes. Kangastelgedel materjali loomine võimaldas mul anda kangale tugeva struktuuri, mille lõimelõngad materjali katkematuna koos hoiavad, andes samas kangale ka hea vormitavuse. Nagu eelnevas peatükis juba põgusalt mainitud, on Semperi sõnul kudumine, põimimine, punumine ja eelkõige sõlmede tegemine arhitektuuri üks primitiivsemaid vorme, toonitades, et ehitamise algus langeb kokku tekstiili algusega.⁷ Traditsioonilistel kangastelgedel kudumine sobitus hästi ka minu ruumi loomiseks, võimaldades omavahel siduda mitut materjali ja rakendades selleks labast koekirja.

2.2 Materjalid

Materjalide valimisel lähtusin lähipiirkonnas leiduvatest looduslikest toormaterjalidest – lamba toorvill, pilliroog, lina, hein. Soovisin kasutada töötlemata materjali, mis võimaldaks mul töö käigus tundma õppida materjali omadusi, lastes sellel mõjutada ka oma tööprotsessi ja lõppvormi. Mõistagi läbib materjal iga töötlemise käigus muutuse, kaotades iga vaheetapi järel mõne oma algsetest omadustest – näiteks lambavilla pesemisel selle rasmususe – või muutes töötlemise järel materjali vormi – materjali lõngaks ketramine. Materjali metamorfoosist kirjutab ka Semper, kus kirjeldab materjali primitiivse vormi muutumist peale iga töötlemise etappi. Töödeldud materjal on lõpuks segatud vorm oma ürgsest olemusest ja töötlemisetappides tekkinud muutustest⁸. Koematerjalina, millega täita põhiosa loodavast kangast, otsustasin kasutada lamba-toorvilla. Lambavill oli omaduste poolest sobivaim oma mahulisuse tõttu, võimaldades tekitada paksu ja

---

⁶ Gottfried Semper “The Four Elements of Architecture and other writings” Cambridge University Press (2010) lk 215

⁷ Gottfried Semper “The Four Elements of Architecture and other writings” Cambridge University Press (2010) lk 254

⁸ Gottfried Semper “The Four Elements of Architecture and other writings” Cambridge University Press (2010) lk 258-259

tiheda kanga, mis aitab kaasa ruumi helikindluse ja hubasuse tekitamisele. Lisaks on vill tunnetuslike omaduste poolest pehme ja soe, olles übritsevast keskkonnast alati 1-2 kraadi kõrgema temperatuuriga.⁹ Oma protsessis kasutasin Suureoja talu lammastelt saadud villa, mis sisaldas erinevate lambatõugude villa. Vill oli pesemata ning erineva kvaliteediga, hõlmates endas erineva kiupikkuse, paksuse ja värviga villakuid.

Lõimematerjaliks oli vajalik leida juba kokku kedratud lõng, et seda oleks võimalik rakendada kangastelgedel. Otsustasin kasutada linast lõnga, mis on teadaolevalt üks esimesi materjale, mida inimene lõngana tootma hakkas.¹⁰ Linast lõnga kasutasin osaliselt ka koematerjalina, et tugevdada lühikeste villasäukudega kootud kanga struktuuri.

Villa ja linase lõngaga kudumine kangastelgedel

---

⁹ Katrin Kabun “Arhailiselt High-Tech: Lambavilla teadmispõhine rakendamine” Eesti Kunstiakadeemia Tekstiiliosakond (2022) lk 52

¹⁰ Kassia St. Claire “The Golden Thread: How Fabric Changed History” Liveright (2019)

2.3 Keskkond

Materjaliga töödades oli oluline roll ka keskkonnal, milles materjali kudumiseks ette valmistasin, mis võttis tööprotsessist suurema osa kui kanga kudumine ise. Kuna soovisin kasutada toorvilla, oli vajalik villa enne kudumist pesta, et eemaldada suurem mustus ja tolm, mis villakusse oli kogunenud. Villa pesemiseks kasutasin esialgu vundamendisüvendisse kogunenud vihmavett. Madalas vees villa ühest kohast teise liigutades sain välja loputada suurema osa mustusest. Looduses töötamine tähendas ka keskkonnas toimuvate muutuste arvestamist, mistõttu sain villa pesta kui ilm seda soosis ja vundamendisüvendis piisavalt vett. Vihmavee kahanemise tõttu liikusin villa pesemisega läheduses paikneva jõe äärde. Seal oleval väikesel poolsaarel sain läbi viia sarnase pesemisprotsessi. Ajalooliselt on ka lambaid enne pügamist pestud jõevees¹¹, milles oli tore äratundmine ka minu tegutsemisele jões. Keskkond milles villaga töötasin oli ühtlasi ka minu kodukeskkond, mis andis mulle vabaduse villaga muretult jõeääres tegutseda ja seda maaalale kuivama jätta.

Foto 3. Lammaste pesemine 90ndatel

---

¹¹ Eesti Maalambavill – Lamba pesemine (vaadatud 11.05.2023)
<https://sites.google.com/site/eestimaalambavill/home>

Villa loputamine vundamendisüvendisse kogunenud vihmavees

Poolsaar millel viisin läbi villa pesemisprotsessi

Villa pesemisprotsess jõevees

2.4 Tööriistad

Tööprotsess tingis ka tööks vajalike abivahendite valmistamise, millega villa pesta ja kuivatada. Kuna villa jõevees pesemine muutus ajapikku raskeks, õmblesin töö lihtsustamiseks sobilikud villapesukotid. Nende abil sain suuremas koguses villa korraga jõkke lasta ja seda jõevees loputada. Selle järel vajas vill vaid ühekordset loputust, mis võttis ajaliselt oluliselt vähem aega kui villa väiksemates kogustes pesemine.

Teise tööriistatana sündis abivahend villa kuivatamiseks, milles asetasin kahe puitkonstruktsiooni vahele pika kalavõrgu, kuhu vill tuule ja päikese kätte kuivama panna (pilt all). Juhul kui sadas vihma või kui kalavõrgul ruumi ei jätkunud, asetasin villa katuseräästa alla kuivanud heinale, mis soojade ilmade puhul samuti väga tõhusalt töötas.

Villa kuivatamiseks tehtud koht kalavõrgul

Villapesuks tehtud vanast kardinariidest kotid

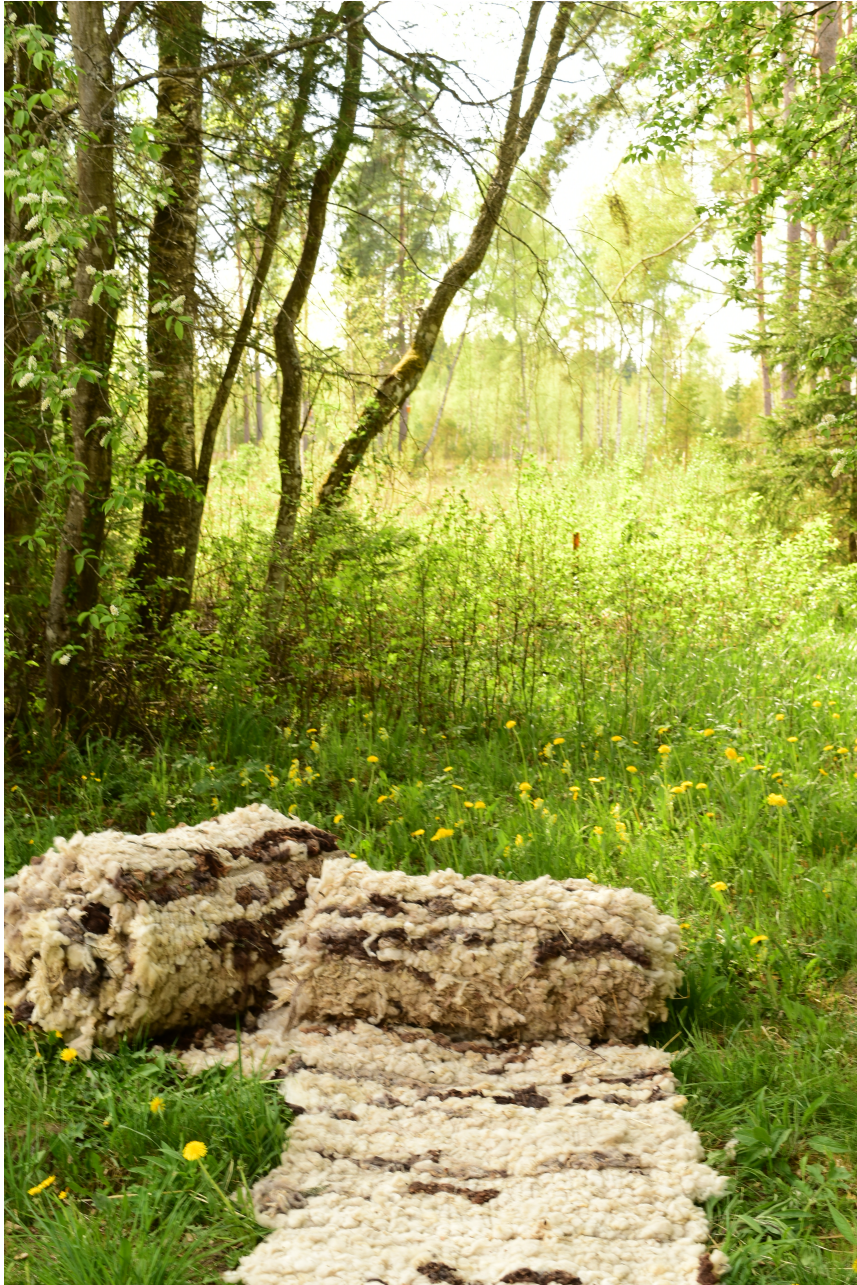

Pestud villa transport jõeäärest kuivamisasukohta

2.5 Vorm ja ruum

Materjaliga vormi tekitamiseks kodusin telgedel kaks üheksameetrist kangast, mida kasutada kattena soovitud ruumi loomisel. Kudumise protsessis lisasin erineva paksusega villasäukasid lõime vahele, mis tekitas tiheda kuid ebaühtlase kanga. Oluline ei olnud tekitada korrapärast pinda, vaid kududa vastavalt tundele. Kuna töötasin materjaliga looduskeskkonnas, oli loomulik kangas üles seada just sinna. Ruumi loomisel mõtlesin lihtsatele võimalustele – vaatlesin keskkonnas paiknevat toetuspindu ja asupaiku ning asetasin kanga jämedale männipuuoksale. Tekkiv vorm meenutas lihtsalt loodavat telki, kus kangas üle mõne toetava pinna asetatakse.

Näituseruumis soovisin looduskeskkonnas ülesseatud vormi taasluua, tekitades sarnase ruumi teise konteksti. Lisaks otsustasin materjaliga tekitatud ruumi kõrval esitleda ka fotosid protsessist ja keskkonnast, milles ruum sündis, võimaldades vaatajal paremini mõista vormi päritolu ja keskkonda, kuhu ta on loodud.

Kootud kangad enne looduskeskkonda installeerimist

Mänipuoksale riputatud kangas

3. Ingliskeelne resüme

For my bachelor work, I have created a room using primitive techniques and natural materials as a reflection to my last years searches for a personal space. Living in other people's spaces like livingrooms, shared bedrooms etc. made me think about the importance of ones personal room, offering besides security and stability a place to be on your own. Researching about the history of creating rooms, I've got to the writing of a French priest Marc-Antoine Laugier, who in his essay "*Essai sur L'Architecture*" wrote about an idea of a primitive hut. In his view, the primitive hut was the first built house of a human, having all the necessary parts that a shelter would need. The idea of Laguiers primitive hut was similar to the room I wanted to create, using natural materials and pristine techniques.

Quoting an influential 19th century architect Gottfried Semper, are weaving, binding and making knots one of the first forms of architecture, meaning that architecture was born together with textile¹². Therefore I decided to use weaving as the technique to create the fabric, which I could use for creating my room. In search for local materials I chose to use raw lamb wool and linen to create my fabric. I wanted to use raw material to learn it's primal properties and let it influence the outcome of my work. Using raw lamb wool therefore required the process of washing the wool, which I carried through in a river besides my living space and water collected from the rain.

Working with the material led me to creating as well the tools that helped me with the process. For example bags made from textile, that I used for washing the wool in the river, or a drying place for the wool where I placed a long fishing net between two wooden constructions. The natural environment where I worked therefore also played an important role, that led me to creating the room to the same place where I worked with the material.

While looking for a place where to install the woven fabrics, I found a suitable branch of a pine tree. Thickly woven fabrics that where placed on the branch, created a form similar to the simple tent that children like to build for themselves. For the exhibition I decided to recreate the same form, bringing it out from it's natural environment to a different context. Next to the created form, depicting a personal room, I also decided to present pictures of the working process and it's environment, helping the viewer understand it's origin and the place to which it was made.

---

¹² Gottfried Semper "The Four Elements of Architecture and other writings" Cambridge University Press (2010) page 254

Bibliograafia

Raamatu allikad

1. Kassia St. Claire “The Golden Thread: How Fabric Changed History” Liveright (2019)
2. Katrin Kabun “Arhailiselt High-Tech: Lambavilla teadmistepõhine rakendamine” Eesti Kunstiakadeemia Tekstiiliosakond (2022)
3. Gottfried Semper “The Four Elements of Architecture and other writings” Cambridge University Press (2010)
4. Virginia Woolf “Oma tuba” Loomingu Raamatukogu (1994) Parandatud trükk (2021)

Publitseeritud materjalid

1. Eesti Maalambavill – Lamba pesemine (vaadatud 11.05.2023)
<https://sites.google.com/site/eestimaalambavill/home>
2. Linda Bleijenberg “The Primitive Hut as a legitimizing construct in architectural discourse (1750-1850)” Leiden University (vaadatud 11.05.2023)
<https://originsofarchitecture.files.wordpress.com/2012/10/problem-statement-peer-review-colloquium-tu-delft-june-2012.pdf>
3. b210 arhitektid “Rüüruum / Sartorial Space” (vaadatud 11.05.2023)
<https://www.b210.ee/ruuruum-sartorial-space/>

Fotode allikad

1. (Illustratsioon Laugier raamatust “*Essai sur L`Architecture*”) Linda Bleijenberg “The Primitive Hut as a legitimizing construct in architectural discourse (1750-1850)” Leiden University (vaadatud 11.05.2023)
<https://originsofarchitecture.files.wordpress.com/2012/10/problem-statement-peer-review-colloquium-tu-delft-june-2012.pdf>
2. (Foto 1) Jüri Karm, Vitstest tara. Omanik Dnjakina, Agafinja Vassili tütar (sünd. 1895). Eesti Rahva Museum ERM Fk 2131:101

3. (Foto 2) Heno Sarv, Vitstest punutud ja saviga tihendatud laudasein. Mokda-mordva. Eesti Rahva Museum ERM Ek 2028:79

4. (Foto 3) Eesti Maalambavill – Lamba pesemine (kasutatud 11.05.2023)

<https://sites.google.com/site/eestimaalambavill/home>
<https://sites.google.com/site/eestimaalambavill/lamba-pesemine>

